

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja mesečno enkrat. - Uredništvo in upravnništvo je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 2283. Oglase se računa po ceniku. - Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelth.

Štev. 5-6.

Ljubljana, 5. junija 1931.

Leto XI.

Pomen privatne lastnine za državo, narodno gospodarstvo in kulturo.

Nočemo razlagati pojma lastnine. Sicer se v novejšem času mnogo piše in govori o pojmu in vsebini lastnine ter se vse mogoče izvaja iz tega pojmovanja. Mnogo teh razlag je naravnost sijajnih, druge so pa zopet precej plitve, ne da bi prav razjasnile bistva lastnine. Med drugim pravijo: že v rimskem pravu so razlagali vsebino lastnine kot pravico uporabe in zlorabe — jus utendi et abutendi —, na podlagi česar so potem na najrazličnejši način reševali vprašanje, je-li ima lastnik tudi pravico zlorabe. Drugi zopet pravijo, da pomeni beseda abutendi ne zlorabo, marveč porabo. Predaleč bi zašli, če bi se hoteli baviti na tem mestu s tem vprašanjem. Brezdvomno sme lastnik svojo stvar tudi zlorabiti, t. j. poškodovati, uničiti itd. Če je to dejstvo ali pa pravica, ne pride za nas v poštev, kajti to vprašanje nima z bistvom lastnine nobene zveze. Normalnemu človeku ne bo prišlo na misel, da bi vrgel svojo zlato uro skozi okno, da bi raztrgal svoje dragocene knjige, da bi razrušil svojo hišo, da bi pustil neobdelano svojo njivo, svoje polje. Nasprotno je res. Vsak pameten človek prav posebno pazi na stvari, ki so njegova last. Tako pazi n. pr. hišni posestnik popolnoma drugače na svojo hišo kakor pa najemnik. Mnogim, morda večini najemnikov je popolnoma vseeno, če kuhinjska tla vsled njegove nepazljivosti polagoma zgornjejo, če razne železne cevi zarjave itd. Tudi zakupnik kmetijskega posestva se navadno v zadnjih letih najemniške pogodbe bolj malo briga za zemljišče, t. j. ne gnoji ga več tako kakor prej. Iz naslednjega vidimo to prav jasno: V zakupnih, včasih tudi v najemniških pogodbah je navadno določba, da zakupnik in najemnik nosita vse stroške za vsa manjša popravila, zakupnik oziroma najemodajalec pa za vsa večja. In posledica tega je, da najemnik in zakupnik sploh ničesar ne popravi, marveč tolika časa čakata, da postanejo iz malih škod velike. Drugače je to pri lastniku. Ta nosi vso škodo. To najbolj čuti v svojem žepu, če se za svojo stvar ne briga. Vsled tega pravi popolnoma upravičeno Erich Jung v svojem spisu »Eigen und Erbe«: »Lastnik je tisti, ki nosi škodo; casum sentit dominus; ki čuti škodo, če se uniči stvar. Ta nevarnost, ta bojazen pred izgubo je s splošnega vidika bistvo lastnine. Ta bojazen nudi jamstvo, da se družabni posel lastnika, varstvo stvarnih vrednot, tudi pravilno izvršuje. Bojazen pred izgubo stvarja mnogo ožjo zvezo stvari, obrata s človeško dušo, tem najvišjim in najvažnejšim obratnim strojem, nego pa užitek lastninske pravice.« Bistvo privatne lastnine je vsled tega v tem, da skrbi za njo človek s svojo glavo s svojim

srcem, ker je stvar njegova, ker bi on imel škodo, če se uniči stvar.

Pojmovanje, da je lastnik tisti, ki nosi nevarnost in ki neposredno čuti izgubo, če se pokvari stvar, je največjega pomena za vso gospodarsko in državno življenje, obenem pa najboljši dokaz, da skupna lastnina ne more imeti nikdar in nikjer enake, pa tudi približne važnosti za posameznika, kakor tudi za državo, za splošnost kakor pa privatna lastnina. Pri lastnini države, občin, z eno besedo pri javni lastnini gozdov, travnikov, polj, stavb, muzejev, železnic, ladij itd. se posamezni državljan pač redkoma zave, da ima tudi on majhen delež na tej lastnini, namreč pri lastnini države en del štirinajstmilijonskih delov. Isto opazujemo že pri privatnih združbah. Tako glasuje včasih n. pr. pri kaki stavbeni zadrugi polovica združnikov proti predlogu, naj se popravi združna hiša. Posamezni združnik sicer ve, da je hiša last zadruga, ne pojmuje pa, da je idealen del te zgradbe tudi njegova last. Če razrušijo demonstranti kako javno poslopje, tedaj se noben ne zaveda, da je uničil stvar, ki je bila deloma tudi njegova last, dočim bi mu nikdar ne prišlo na misel, da bi porušil svojo lastno hišico, ki je izključno njegova last, da bi na ta način »demonstriral«, nasprotno: za svojo lastno hišo vsakdo kar najbolj skrbi.

Če hočemo spoznati

pomen privatne lastnine za državo

in za vse narodno gospodarstvo, tedaj moramo predvsem upoštevati okoliščino, kakšnega pomena je privatna lastnina za posameznika. Ne bomo govorili o premičninah, ker glede teh stvari pač ne moremo govoriti o »podržavljenju«, morda pride tako podržavljenje na misel kakemu fantasu ali pa nenormalnemu človeku. Nasprotno je pa veliko število tistih, ki zahtevajo, naj iz kakršnihkoli vzrokov postanejo zemljišča z vsemi nepremičninami, ki stoje na njih, last splošnosti. Posameznikom hočejo prepustiti le uporabo zemljišča, ne pa lastnine. To utemeljujejo s trditvijo, da je zemlja monopol, ki se ne more razmnožiti, ali pa, da ne gre, da bi samo nekaterniki imeli zemljo, vsi drugi bi pa bili brez lastne zemlje, in naposled, da vse stvari, ki jih potrebuje človek, izvirajo iz zemlje, razen svetlobe in zraka. Zemlja mora biti last vseh. »Enaka pravica vseh ljudi do uporabe zemlje je tako jasna, kakor ista njihova pravica, da smejo vdihavati zrak. To je pravica, ki jim je bila prirojena, kajti ne moremo si misliti, da bi nekateri ljudje imeli pravico, biti na svetu, drugi pa ne. Če so vsi tukaj z istim privoljenjem Stvarnikovim, tedaj imajo tudi vsi pravico, da uživajo njegova da-

rila, predvsem isto pravico, da uporabljajo vse, kar nam nudi narava tako nepristransko« — piše Henry George v svoji knjigi: »Napredek in siromaštvo«. Vsled tega je zahteval, naj se odpravi privatna zemljiška lastnina s konfiskacijo, t. j. brez vsake odškodnine. Dejstvo je, da so imeli pred stoletji skupna zemljišča, ki so jih skupno obdelovali, ker je bilo na razpolago dovolj zemlje. Posamezne rodbine, zadruga, so imele skupno polje, skupne njive itd. Ker se je pa ljudstvo vedno bolj in bolj množilo, so morali pričeti intenzivnejše obdelovati zemljo, če so hoteli vse preživljati. Če je pa kdo uporabil več dela in kapitala za obdelovanje gotovega kosa zemlje, tedaj je moral dobiti tudi sadove tega svojega truda in dela. Ali je morda mogel kdo drugi zahtevati, da se mu da del teh sadov. Socialistov, komunistov, boljševikov itd. tedaj še ni bilo, marveč so nastali šele v 19. stoletju — ti pa hočejo tam žeti, kjer niso sejali. Najprvo je torej posameznik užival le sadove svojega dela, dočim zemljišče ni bilo njegovo, marveč skupno. In samo korak je bil od uporabe sadov dela do lastnine zemljišča, ki ga je obdeloval posameznik, kar je bilo samo ob sebi razumljivo. Postanek privatne zemljiške lastnine znači neizmeren napredek napram prejšnji dobi skupne lastnine. Če bi se zopet odpravila privatna lastnina v prid skupne lastnine, tedaj bi bil to usodepoln korak nazaj — tem usodepolnejši, ker se ne more obenem tudi ustvariti prvotne gospodarske ustave, t. j. ne more se skrciti prebivalstvo na par milijonov duš, ravno tako se ne more odstraniti industrija itd. Če sta naša moderna civilizacija in kultura razveseljiva pojava, o tem se je lahko različnega mnenja, vendar moramo računati z razmerami, kakršne so, ne pa s takšnimi, kakor si jih želimo.

Pa trdijo nekateri: in vendar ni potrebno, da je zemlja privatna last. Mirno naj se podržavi zemlja, kar bi značilo največji hasek za skupnost. Jasno je, da vsi tisti, ki zahtevajo, da se odpravi privatna lastnina, tudi v najlepših barvah slikajo učinke, ki bi nastali vsled tega. Najlepše iluzije si je delal Henry George, ki je bil morda celo prepričan o vsem tem. Vsled podržavljenja zemlje s konfiskacijo zemljiške rente bi se po mnenju Georga tako zvišali državni dohodki, da bi se ne krili samo vsi izdatki države in občin, marveč bi še preostajale ogromne denarne vsote za vse mogoče civilizatorične in kulturne naloge. Nihče razen zemljiških posestnikov (zemljiških obdelovalcev) bi ne plačeval davkov. To bi bilo seveda zelo prijetno, saj imamo danes nešteto državnih, banovinskih, občinskih davkov in drugih dajatev. George trdi nadalje, da bi poljedelci, če se jim odvzame zemlja, to boljše in intenzivnejše obdelovali, kakor če bi bila zemlja njihova ne-

omejena last. Dokazov za to seveda ne najva, vsaj nobenega takega ne, ki bi bil vsaj nekoliko prepričevalen. Dosedaj se še nikjer na svetu ni videlo, da bi kdo raje in bolje delal, če se mu vzame njegova lastnina. To nasprotuje tudi popolnoma človeški pameti. Če pa kdo hoče konkretnih dokazov za to, naj pogleda v Sovjetsko Rusijo. Zemlja je podržavljena. »Lastninska pravica zemljiških posestnikov na deželi se takoj brez vsake odškodnine odpravi« (dekret 2. vseruskega kongresa Sovjetov kmetijskih in vojaških odposlancev z dne 26. oktobra 1917). »Vsaka last zemlje, zemeljske notranjščine, vod, gozdov in naravnih sil v okolišju Ruske Federativne Sovjetske Republike se za vedno odpravi« (člen 1. »Temeljnega zakona o socializaciji zemlje« iz l. 1918). Posledica tega je, da mora Rusija danes uvažati žito itd. in da ima še danes oziroma zopet izkaznice za kruh, meso in druga živila. To ni presenetljivo, marveč bi bilo nerazumljivo, če bi bilo drugače. Ali še drug dokaz iz zgodovine: v državi Inka niso imeli privatne zemljiške lastnine. Posledica tega je bila, da so morali imeti ogromno armado uradnikov v svrhu nadzorovanja, da se je zemlja vsaj deloma pravilno obdelovala. Na vsakih deset oseb je bil en uradnik, na vsakih sto zopet en višji, na vsakih tisoč oseb zopet še en višji itd. Vsa poročila iz tedanjih časov pripovedujejo, da je bilo ovirano vsako svobodno gibanje posameznika, da je bil onemogočen vsak napredek, vsako tekmovanje. Povsod, kjer so skušali praktično uvesti skupno gospodarstvo, so se vsi taki poskusi v najkrajšem času izjalovili. Če bi pri nas v Jugoslaviji podržavili vso zemljo in jo posameznikom prepustili le v uporabo za splošnost, tedaj si pač moremo predstavljati posledice. Več nego polovica prebivalstva v Jugoslaviji se bavi s poljedelstvom, večinoma so to zemljiški posestniki, ki delajo sami s svojimi družinami. Kdo meni resno, da bi vsi ti poljedelci na zemlji, ki je zdaj njihova last in ki bi jim jo s silo odvzeli, ravno tako delali kakor prej? Nobenemu poljedelcu bi niti na misel ne prišlo, da bi garal od zore do mraka, če bi ne pripadli sadovi njegovega dela njemu, marveč tistemu, ki mu je odvzel zemljo. Delal bo le toliko, da bodo mogli živeti on in njegova rodbina. Več bi se teoretično moglo le na ta način doseči, če bi se povsod, kakor svoječasno v državi Peru, nastavili nadzorniki in uradniki, ki bi nadzorovali delo in ki bi z raznimi kaznimi silili k delu. Sto in stotisoče uradnikov bi morali imeti. Toda niti to bi ne zadoščalo, da bi prisilili poljedelca k intenzivnejšemu delu, kajti potem bi kmet tudi zase zahteval osemurni delavnik. Tudi bi ga ne mogli siliti, da bi morda ob grozeči nevihti, včasih celo ob nedeljah in praznikih spraval pod streho žetev. Poljedelec bi ne imel prav nobenega interesa za razne melioracije, za popravila stavb, za pravočasno obnovitev živine itd. Kdo naj sploh določa, kaj naj se popravi? Morda uradniki v mestih? Posledica tega bi bila, da bi se kmetovalci pričeli v velikih masah izseljevati — če bi se morda kakor v Rusiji ne prepovedalo izseljevanje. Eno pa je gotovo: produkcija žita, živine itd., z eno besedo vseh poljedelskih pridelkov bi najmanj za polovico nazadovala, na drugi strani bi se pa izdatki za splošno upravo za polovico ali še več zvišali. Nepotrebno je, še nadalje v detajlih razmotrivati to vprašanje. Zadošča, da smo pokazali, da se ne more govoriti o napredku, če se odpravi privatna lastnina. Država ima največji interes na tem, da privatno lastnino ne samo formalno ohrani, marveč jo tudi materialno napravi za lastnino v pravem pomenu besede, t. j. da za to skrbi, da se poljedelstvo tudi vsakemu poljedelcu ren-

tira. Če bodo v Rusiji zopet uvedli privatno lastnino ter jo zasigurali za vedno, tedaj bodo zopet pričeli gospodariti s presežki poljskih pridelkov, ker bo poljedelec zopet imel interes pri svoji produkciji. Lastni interes posameznika je obenem v dobro splošnosti. Privatna lastnina je edina in prava podlaga vsake razumne agrarne politike. O tem naj bodo vsi prepričani!

Temelj vsake države je rodbina, in sicer rodbina s številnimi otroci, t. j. rodbina, ki ima najmanj tri do štiri otroke. Znano je, da bi velika mesta polagoma izumrla, če bi ne bilo zopet in zopet dotoka prebivalstva z dežele, kajti na deželi je še vedno pravi, zdravi rodbinski čut, čeprav tudi na deželi že nazaduje število rojstev. Vzrok temu ali vsaj najvažnejši vzrok temu je dejstvo, da je poljedelstvo danes nerentabilno. Dosedaj ni imel kmetovalec nobenih skrbi za svoje otroke. Čim več jih je imel, tem ljubše mu je bilo, kajti na eni strani je imel dovolj cenenih in uporabljivih delovnih sil za svoj obrat, na drugi strani je imel dovolj hrane. To se bo pa temeljito izpremenilo, če pride kmetovalec v stisko, kakor je to že danes. Za svoje pridelke, ki jih prinese na trg, dobi danes mnogo manj nego pred vojno, dočim mora za vse industrijske izdelke (obleko, čevlje, inventar, orodje, stroje itd.) mnogo več plačati nego pred vojno. Ker so cene, ki mu jih plačajo, prenizke, tedaj mora svojih pridelkov prodati več nego prej, da si kupi industrijske izdelke, ki jih potrebuje. In tako občuti kmetovalec vsakega člana družine, ki sede k skledi, mnogo bolj nego prej, to se pravi: s skrbjo gleda na vsak prirastek v rodbini. Z največjo skrbjo gleda kmetovalec v bodočnost. Če propade ali nazaduje kmetovalec, tedaj propada tudi država. Kmetovalcu je sveta njegova gruda. Celó če mu slabo gre, vzdrži, saj je vendar njegova zemlja, ki jo obdeluje in ki so jo njegovi predniki skozi cele generacije obdelovali kot svojo lastnino. Vzemimo mu zemljo — in ljubezen do grude je prenehala. Iskal bo drugo domovino.

Kdor odpravi privatno lastnino ta uniči tudi rodbino,

ker je rodbina vendar temelj države. Država, ki ne priznava več privatne lastnine, bi ne bila drugega nego ogromna delavska kasarna, prisilna delavnica, v kateri ni več prostora za urejeno rodbinsko življenje, kajti vsak državljani bi bil edinole državni suženj in ne več svoboden človek. Država brez svobode, brez privatne lastnine, brez sigurnosti itd. ne more uspevati ter napredovati.

V državi brez privatne lastnine tudi ne more obstojati ter se razvijati prava kultura. Naj misli kdo o napredku kulture kakor hoče, vendar pa ne more zanikati, da mora imeti vsak narod kulturo ter jo kolikor mogoče pospeševati. Najbolje se razvija kultura, kjer se priznavajo privatno lastnino. V komunistični državi se more sicer svobodna umetnost tudi razvijati in cveteti, v kolikor država svobodne poklice priznava. Naposled bi pa država namestila priznane talente ter jim poverila državna dela. Toda ali si moremo misliti umetnike, pisatelje, pesnike, komponiste kot državne delavce, kar bi v resnici bili. Brez priznanja privatne lastnine bi ne bilo visoke kulture starih Grkov, renesanse, humanizma itd. Brez privatnega gospodarstva, temelječega na privatni lastnini, bi ne imeli Beethovna, Mozarta, Haydna, nobenih velikih kemikov, izumiteljev, tudi velikih državnikov ne itd. Skupna lastnina vede vsled ukinitve privatne lastnine do tiranstva, komunizem je absoluten sovražnik kulture in protisocialen, ker uničuje individualno svobodo in samoodločbo in predvsem vsako osebnost. Osebnost se more razviti le na temelju privatne lastnine, ker vsak človek

stremi za tem, da se osamosvoji ter si ustvari svobodno pot v boju za življenje, za obstoj. Če se pa odpravi privatna lastnina in s tem samoodločba, lastna iniciativa, se s tem odpravi tudi vsaka osebnost — ne moremo več govoriti o pravi kulturi. Tudi civilizacija bi morala izginiti ali bi pa bila vsaj za vse ljudi enaka, kajti brez privatne lastnine bi si ne mogel nihče določiti sam svojih življenjskih pogojev v tem oziru. V državi prisilnih delavnic bi si ne mogel nihče zgraditi lepe vile ali pa zasadi parka ali pa okrasiti svojega stanovanja z umetniškimi slikami, kipi, ne smel bi več potovati po svetu, da si ogleda tuja mesta, tuje dežele in narode — v državi, v kateri vlada enakost, je vsak človek le delavec, ki mu je predpisano njegovo vsakdanje delo.

Ko govorimo o kulturnem pomenu privatne lastnine, ne smemo pozabiti na mestnega hišnega posestnika. Danes smo že tako daleč prišli, da se že skoraj ne sme ničesar več govoriti ali pisati v korist mestnih hišnih posestnikov, ne da nastane očitane demagoštva. In vendar so tudi komunisti, socialni demokrati in drugi sovražniki privatne lastnine hišni posestniki, kar pa te ljudi kot hišne lastnike ne ovira, da še nadalje zagovarjajo svoje socialistične zahteve. Sto in stotletja je le posameznik zidal v mestih hiše, palače in je v splošnem ravno tako skozi generacije bival na svoji »grudi« kakor poljedelec na svojem zemljišču.

Koliko kulturnih vrednot je zgradil tekom stoletij hišni posestnik, v kolikor ni moderna nespametnost uničila kulturno-historične dragocenosti s tem, da je porušila stare, lepe hiše. Obogateli trgovec, bogati plemenitaš in duhovnik (škofje) in drugi so zgradili marsikatero navdse umetniško zgradbo, ki še danes priča o dobrem okusu in bogastvu zgraditeljev. Le pogledjmo v Ljubljani one lepe stare stavbe Auerspergov in drugih. Pa pogledjmo v Italijo, pričeni s knežjimi palačami v Genovi, Florenci, Sieni in drugih mestih pa tja do čarobnih zgradb Benetk. Če se pa odpravi privatna lastnina, ne bomo imeli drugega nego brezokusne, dolgočasne kasarne. In če bi tudi komunistična država gradila individualne hiše, vendar ne more tudi potem posameznik osebno vplivati na uredbo zgradbe. In to ne more biti drugače, ker se morajo v komunistični državi smatrati vsi ljudje za enake. Oglejmo si le hiše, ki jih danes grade mestne občine za delavce in druge, te dolgočasne, brezokusne stavbe. In če človek tudi ničesar ne razume o kulturi in kulturnih nalogah, bo vendar na prvi videz spoznal in občutil velik razloček, ki obstoji med iniciativo splošnosti in posameznika. Ugovor, da gre samo za to, da ima vsakdo svoje stanovanje in sicer higienično brez vsake hibe, ne drži, kajti končno si želi človek nekaj več. Dejstvo je, da so pričeli spričo ogromnega naraščanja mestnega prebivalstva graditi najemninske kasarne. Toda dobrih deset let pred svetovno vojno so pričeli najširši krogi zopet stremeti po individualni uredbi stanovanjskih hiš, posebno lastnih hiš. Stotisoči ljudi potuje vsako leto po svetu, da si ogledujejo stare stavbe. S tem pa nočemo reči, da naj mi moderni ljudje posnemamo stare stanovanjske hiše, kar se tuptam tudi dogaja, ker ljudje ne poznajo kulture, marveč mi se moramo naučiti, da zopet individualno gradimo. Vse to se je pričelo pred vojno, toda svetovna vojna je uničila tudi te lepe načrte. Kar velja o kulturi hiš, to velja tudi o notranji opremi hiš, pričeni s stanovanjsko opremo pa do vsakdanjih hišnih potrebščin. Le pogledjmo stara ročna lesena dela v starih hišah, graščinah in muzejih. Prej so vsak kos pohištva posebej napravili, potem se je pričelo tovarniško izdelovanje v velikih

masah. Imamo sicer še častne izjeme, da se tudi še danes individualno izdeluje, toda vobče tega ni več. Danes primanjkuje vsled splošnega obubožanja naroda in predvsem onih ljudi, ki imajo dober umetniški okus, denarja, da bi se gojila širša stanovanjska kultura. Povojni dobičkarji imajo sicer denar, mnogo denarja, toda nobenega umetniškega smisla in razumevanja. Če odpravimo privatno lastnino, tedaj preneha vsaka prava kultura, kajti komunizem kot sistem enakosti je sovražen kulturi.

Dosedaj smo povedali le nekaj bistvenega o pomenu privatne lastnine za državo, narodno gospodarstvo in kulturo. Najvažnejše je pa, da propade in mora propasti tudi država, če se odpravi privatna lastnina, kajti na privatni lastnini temelji predvsem rodbina in temelji poljedelstvo. In obedve — rodbina in poljedelstvo — sta najvažnejša temelja države. Kdor hoče uničiti državo, mora najprvo uničiti privatno lastnino. Angleški pisatelj Arthur Shadwell pravi: »Razrušiti je lahko; vsak bedak zna to; toda zgraditi je zopet druga stvar.« Z ropom, umorom in ubojem se sicer more zgraditi nova država, komunistična ali boljševidična, nikdar pa ne država v pravem pomenu besede, v kateri morejo vsi državljani svobodno razvijati svoje moči in svoje zmožnosti ter priti do gotovega blagostanja. Brezdvomno je položaj proletariata oziroma vsaj enega dela proletariata nezadovoljiv. Toda ta položaj se ne bo zboljšal s tem, da se odpravi privatna lastnina. Proletariatu se obeta, da bo dobil s socializacijo in konfiskacijo privatne lastnine svoj delež pri tem — kakor so to obetali v Rusiji. Učinek je znan.

Privatna lastnina je ustvarila tako velike gospodarske, нравne, kulturne vrednote, ki jih ne moremo preceniti, da se mora vse storiti, da se prepreči pohod socialističnih, komunističnih in boljševidskih idej in zahtev. Ne bodo imeli le posamezni lastniki veliko škodo v slučaju odpravitve privatne lastnine, marveč predvsem tudi država. Ne sme se rušiti, marveč graditi. Privatna lastnina je nositeljica vsakega dobrega in zdravega napredka. Ne sme se odstraniti privatna lastnina, marveč se mora stremeti za tem, da pride tudi delavec do lastnega, čeprav skromnega premoženja. Pred vojno je mnogo delavcev doseglo ta cilj — marsikateri delavec si je zgradil svoj dom, drugi so imeli zopet prihranke. Za tem ciljem moramo stremeti, na to moramo delati za blagor vseh slojev in naroda, države.

O vlagi v stanovanjih

II.

Že prej smo na tem mestu govorili o vzrokih vlage v stanovanjih. Zdi pa se nam potrebno, znova v tem za vse hišne posestnike važnem poglavju podati nekaj nadaljnjih pripomb. Krivde ne nosi vedno ali lega ali kakovost hiše in njenih temeljev. Vzemimo na primer delavsko rodbino v slabih razmerah, ki živi v stanovanju, ki ne izkazuje nobene vlage. Kolikor časa gospodinja kuha v kuhinji in pere v pralnici, tako dolgo je soba suha.

Sedaj pa pride zima. Da se prihrani na kurivu, spremene tako rekoč kuhinjo v sobo in končno perejo in suše še v tej »sobi za vse« perilo. Temu se morda pridruži še to, da gospodinja ne pokrije posod za vodo s pokrovi tako, kakor druge posode in opoldne ne odpre okna, da zgine vodna para, ki se je nabrala v kuhinji. V trenutku se pokažejo na stenah temne lise, pokažejo se vlažne stene. Zatohel zrak napolni prostor. Trohnoba se je že vgnezdila v kotih in oglih s plesnijo. Železne stvari,

n. pr. škarje, ključ, začno rjaveti. Od potnih sten kaplja voda. Gospodinja pa tarna: Ah, kako vlažno stanovanje. Vse šivanke so mi zarjavele, perilo dobiva rumene madeže in ti se pojavljajo celo na papirju stenskih slik! Okna se ne morejo odpirati, vrata škripljejo v tečajih in zatohel zrak napolnjuje prostor. Ne, tukaj ne ostanem dalje! In tako trpi hišni lastnik škodo, da je zid leta in leta vlažen.

Že iz zdravstvenih interesov naj vse gospodinje, ki so slučajno prisiljene kuhati v sobi, strogo pazijo, da uide čim manj pare v sobo in da more para, ki prihaja iz ognjišča, uhajati iz sobe skozi okno. Kajti dovolj vodne pare že proizvaja pomivanje tal, izhlapevanje človeške kože itd.

Vsekakor je sedaj vodna para zelo nedolžne narave in jo ne smemo zamenjati s smrdljivim dimom. Vedno more škodljivo vplivati na telo, predvsem more povzročiti prehlad. To vedo najbolje perice. Te zmrzujejo mnogo bolj, če pridejo iz s paro napolnjene pralnice v zimski mraz, kakor one, ki zapuste suho pralnico. Tudi škoda, ki jo povzroči vlažno stanovanje na opravi, ni tako majhna. Zelo nevarno je tudi vlažno stanovanje za majhne otroke, ki dan za dnem vdihavajo to vlago in z rokami tipljejo po stenah, pokritih s plesnijo.

Otroku je treba potem samo z roko v usta in že zbolí. Previdnost in poduk s strani najemnikov v tem slučaju ne zadoštuje.

Vsakdo mora priznati, da ostane vodna para, ki iz štedilnika uide v sobo, skoro vsa v sobi, če jo temeljito ne prezračimo. Vlaga se potem vsede na okna in na stene. Pod stenami se tvorijo majhne mlakuže, ki znova izhlape. Tako ni čuda, da se na stenah bolj in bolj razširja plesnoba, ki povzroča bakterije.

Pod takimi okolnostmi začne gniti tudi lepilo tapet in te vise liki zastave raz sten. Plesen pa se zlasti razširja pod posteljami in omarami, kamor ne pride svež zrak.

Navadno znaša vodna nenorma, ki dnevno izhlapi v stanovanju $\frac{1}{2}$ —1 litra, če ne še več. To se še poveča, če v istem prostoru peremo perilo in ga čez noč obesimo in sušimo, kar se često dogaja.

Pred in med deli za odstranjevanje vlage pa ne smemo pozabiti popolnoma odpreti oken in vrat in napraviti prepih. Pri tem že zgine dober del vlage. Kot kemična sredstva za odstranitev vlage naj omenimo neugašeno apno in žvepleno kislino. V kot stanovanja položimo v kaki posodi apno, ki srka vlago iz zraka in postaja na svojem površju prahast. To je znamenje, da je vsrkal vlago. Pri večkratni vlagi moramo ugašeno apno zamenjati z novim neugašenim.

Zelo dobro sredstvo za odstranitev vlage iz zraka je žveplena kislina. Ta vsrka vlago do zadnje količine vase. Enostavno vlijemo žvepleno kislino v malo širšo posodo in jo postavimo v sobi. V kratkem času kislina počrni, ker se radi prahu razkaja.

Murgasse v Grazu in Šelenburgova ulica v Ljubljani

Na našem zadnjem občnem zboru je naš društveni predsednik med drugim kratko poročal tudi o mestnem gospodarstvu in se pri tem namenoma omejil samo na par točk in to v prvi vrsti glede tramvaja po naši Šelenburgovi ulici in v Št. Vid, nadalje o načinu preureditve Tivolskega parka in na nekaj točk iz občinskega proračuna. Ta izvajanja pa so našega g. župana dr. Puca spravila do tega, da je napisal tri obširne članke o ljubljanskem občinskem gospodarstvu ter skušal

dokazati, da so bile naše trditve na občnem zboru napačne. Za danes odgovorjamo g. županu samo glede tramvaja po Šelenburgovi ulici. Če bi pa vedeli, da je g. župan pripravljen tako obširno odgovorjati na vse točke občinskega gospodarstva, bi bili tudi mi na zborovanju precej obširneje poročali o tem gospodarstvu.

Ker je naš predsednik opozarjal na nedostatke tramvaja po Šelenburgovi ulici, je g. župan za zgled postavil Murgasse v Grazu, katero naš predsednik večkrat v Grazu vidi, ko hodi bodrit avstrijske posestnike. Ta opazka je precej neokusna, vendar takoj ugotavljam, da nikoli ne hodim v Graz ali Avstrijo radi tega, da bi pri tem posnema naprave v Grazu ali v Avstriji, kakor dela to g. župan s svojimi ožjimi tovariši. Tam sem bil samo parkrat in ne tako pogosto, kakor g. župan, oziroma njegovi odposlanci, a sem tam samo poudarjal, da so razmere pri nas mnogo boljše in ugodnejše in to vsled tega, ker je bila stanovanjska zaščita pri nas vedno manjša in milejša kakor v Avstriji in da bi bilo tudi tam priporočati naš vzgled, kakor so to avstrijski posestniki sami poudarjali, ki so pri tem radi tega hvalili brez mojih informacij uvidevnost naših gg. ministrov. Zato bi bilo tudi bolje, če bi se naša občina nikoli ne ravnala in delala po avstrijskih razmerah, kar bi bilo vsemu našemu gospodarstvu le v korist.

Glede izpeljave tramvaja po Murgasse, odnosno po naši Šelenburgovi ulici, smo se obrnili za poročilo na Društvo hišnih posestnikov v Grazu, nakar nam je društveni podpredsednik in graški občinski svetnik g. A. Kremsner poslal sledečo izjavo: Tudi v Grazu ni tramvaj občinska last, temveč samo soakcinarka z dvema upravnima svetnikoma. Sklicevanje mestne občine na Murgasse v Grazu je najslabši dokaz za tramvaj v Ljubljani po Šelenburgovi ulici, kjer je raven promet v Murgasse postal popolnoma nevzdržen in da se mora to nevdržno stanje pri naraščajočem avtomobilnem prometu v najkrajšem času odpraviti. So različne odpomoči, ki se nameravajo. Najprvo mora v Murgasse ostati samo en tir in to samo v toliko, da bo ostal promet iz mesta do kolodvora (železnice) zvezan, medtem ko se bo moral drugi tir izpeljati po Tegethofstrasse in po drugem mostu čez Muro, ki ga bo treba še napraviti, kar bo združeno z velikimi stroški za občino, ki bo morala nov most graditi.

Drugi projekt bodočnosti obstoji v tem, kar bo graško občino mnogo več veljalo, da odkupi eno celo stran vseh hiš v Murgasse, ki se jih nato podere, da se potem napravijo nove stavbe, ki se bodo morale za nekaj metrov odmakniti, s čemer bo Murgasse razširjena za nekaj metrov. Ze sedaj pa je bilo odrejeno, da smejo po Murgasse voziti samo tramvaj in osebni avtomobili, medtem ko je promet s konji in tovornimi avtomobili popolnoma prepovedan. Nadalje je že sedaj poskrbljeno, da bodo skozi blok hiš od glavnega trga na levi strani Mure napravili hišni prehod za pešce, ki bodo na ta način imeli prehod skozi vse hiše na tej strani in se bo na ta način Murgasse razbremenila. Ravno tako se pripravljajo predlogi za spremembo prometa v Sackstrasse, ki je postal tudi nevzdržen.

Razen tega obstoji predpis, da smejo v Murgasse tramvaji in avtomobili voziti z maksimum 5 km hitrosti, to je s hitrostjo pešhoje, kar promet zopet ovira.

Nadalje so poizvedeli pri navnateljstvu graškega tramvaja, da je ondotni strokovnjak g. inž. K. o ljubljanskem tramvaju podal strokovnjaško mnenje, da je Ljubljana mnogo bolj primerna za promet z avtomobili kakor pa za tramvaj. Ta načrt

in mnenje je dobila tudi ljubljanska malomestna železniška družba, ki je o tem natančno orijentirana. Obrnili so se tudi na graško policijsko direkcijo, oddelek za promet, ki je pismeno odgovoril, da je prometne razmere v Murgasse označiti kot najslabše in da je ulica zelo preozka, ki radi naraščajočega avtomobilnega prometa, kakor radi pešcev nikakor ni mogoče več zadostiti zahtevam javne varnosti, ki je na vseh straneh ogrožena. Da se na teh velikih nedostatkih, potrjuje polic. direkcija, ni zamoglo dosedaj nič izpremeniti, je pripisovati stavbenim razmeram tega mestnega dela, ki ima ozke ulice, a se nahaja v središču največjega prometa. Te nedostatke se bo zamoglo odpraviti samo z neprimerno visokimi stroški.

Iz tega sedaj sledi, da je najslabši zagovor sklicevanje ljubljanskega župana na Murgasse v Grazu, ker so ravno v tej ulici nevzdržne prometne razmere, ki jih bo treba vsekakor odpraviti, toda samo z velikimi denarnimi žrtvami. Končno pristavljajo, da bi ljubljanska mestna občina v prihodnosti meščanom prihranila mnogo denarja, če bi ji šla ta izvajanja k sreči in če vzame za primer graški tramvaj v Murgasse, da se ravno v takih ulicah ne sme nikoli tramvaj izpeljati, ker bo to za prihodnost nevzdržno in bo ljubljanske davkoplačevalce stalo ogromno denarja, da se bodo odpravile narejene napake. Vsemu temu se da izogniti, če bo mestna občina ljubljanska imela pred očmi skušnje, ki so jih tozadevno dobili v Grazu.

Originalno pismo policijske direkcije, kakor tudi g. obč. svetnika Kremsnerja, so v originalu vsakomur v društveni pisarni na vpogled. Tedaj nas hoče ljubljanska občina prisiliti do tega, da bomo morali ali tramvaj pozneje prenesti v drugo ulico, ali pa podreti eno stran hiš v Selenburgovi ulici in Gradišču, katerega denarja pa ljubljanska občina ne bo nikoli zmogla, ker bi šlo to v ogromne milijone. Tak poduk so nam dali Gračani, in le škoda, da ga merodajni faktorji ljubljanski niso hoteli upoštevati. Če pa se g. župan sklicuje na tramvaj v Murgasse, bi mu tudi priporočali, da bi si ogledal graški Schlossberg in tam napravljene parke in stopnišča. Tudi bi bilo dobro pogledati v gozd za Hilmteichom in ga primerjati z našim gozdom v Tivoli. Potem šele bi se videli razločki in pravo kultiviranje nasadov. O drugih županovih izjavah se bomo pečali v prihodnji številki.

Pristopajte k „Samopomoči“!

32. redni občni zbor Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani

se je vršil dne 12. maja 1931 ob 18. uri v zeleni dvorani hotela »Union« v Ljubljani ob lepi udeležbi. Občni zbor otvori društveni preds. Frelj, konstatira sklepčnost ter pozdravlja vse člane, ki so došli v tako obilnem številu na zborovanje. S tem so pokazali, da se zanimajo za svojo organizacijo in svoje potrebe.

Nadalje pozdravlja zastopnika Glavne zveze društev hišnih in zemljiških posestnikov kraljevine Jugoslavije g. ravnatelja Ebriča in zastopnika društva hišnih posestnikov v Zagrebu g. dr. Pavića. Bratsko društvo v Zagrebu je s tem, da je odposlalo na naš občni zbor svojega zastopnika, pokazalo potrebo, da moramo še nadalje skupno delovati in da moramo tudi naprej ostati skupno v močni organizaciji v dosego svojih ciljev in v varstvo svoje lastnine.

Končno pozdravlja zastopnike časopisja in jih prosi, da objektivno poročajo o našem delu. Obenem se zastopnikom časopisja zahvali, ker v tem letu nismo imeli nobenih bojev in sporov z našim časopisjem, ki je o našem delu objektivno in nepristransko poročalo.

Članov je imelo društvo lansko leto 1812. Na novo je vstopilo 278, izstopilo pa 87 članov, večinoma radi prodaje hiš, smrti itd., tako da šteje društvo danes 2003 člane. Pri tej priliki omeni, da je naš član g. Železnik sam nabral 160 novih članov. Bodi mu na tem mestu izrečena najprisrčnejša zahvala za tako agilno nabiranje članov. Prosi ga, da še nadalje vztraja pri tem, mnogokrat neprijetnem poslu. (Klici: Živijo!)

Pri tej priliki se spomni tudi onih članov, ki so v pretekli dobi odšli iz naše srede in so nas zapustili za vedno.

Vse umrle člane ohranimo v lepem spominu. V znak sožalja Vas pozivljam, da vstanete in z menoj zakličete trikrat: Slava jim! (Vsi zborovalci vstanejo s svojih sedežev in zakličejo: »Slava jim!«)

Odbor je imel v preteklem letu 10 odborovih sej, ki so bile vse dobro obiskane, kar dokazuje, da se odborniki zavedajo važnosti svojega posla in da vestno vršijo svoje dolžnosti.

Društvo je v preteklem letu rešilo 189 vlog, Zveza pa 510 vlog, skupaj torej 699 vlog. Zveza šteje danes 22 društev. Poleg teh vlog je pa imela društvena pisarna mnogo posla s strankami, ki so prišle po razne informacije in drugo. Teh strank je bilo gotovo nad 6000. Iz tega je razvidno, da ima pisarna obilo poslov, posebno če se vpošteva, da izvršuje vse te posle moja malenkost in pa ena uradnica, ki jo imamo najeto za pol dne. Hišni posestniki se radi zatekajo k nam po informacije, ker vedo, da dobe točna pojasnila in se na ta način izognejo dolgotrajnim in dragim pravdam. Zlasti posestniki novih hiš prihajajo v obilnem številu k nam po razne nasvete, ker se morajo baš novi hišni posestniki sedaj boriti z raznimi neprilikami prav tako kot prej stari. Zato je mnenje, da novim hišnim posestnikom organizacija ni potrebna, popolnoma napačno. Organiziranje v društvu hišnih posestnikov je za lastnike novih hiš prav tako potrebno kot za vsakega drugega.

Svoje poročilo bi razdelil v tri dele. Stanovanjsko vprašanje, davčne zadeve in pa splošne občinske zadeve.

Kar se tiče stanovanjskega vprašanja veste vsi, da smo bili 13 let nekako zaslužnjeni, da smo bili pod varstvom, in da nismo mogli svobodno razpolagati s svojo imovino. Po velikem trudu in naporu smo 1. maja leta 1930. dosegli svojo prostost. Ko je došla ta prostost, so se napovedovale vse mogoče stvari. Govorilo se je, koliko bo deložacij, koliko ljudi bo na cesti itd. Tako so »Tiroler Nachrichten« pisale, da je v Ljubljani 2000 ljudi na cesti, da bodo morali graditi cele ulice samih barak, da bodo dobili stanovanje ljudje, ki so jih hišni posestniki pometali na cesto. Ko se je to čitalo, je uredništvo »Der Haus- und Grundbesitzer - Zeitung« pisalo našem društvu, če je to res, na kar smo poslali popravek, da so vse te stvari pretirane in neresnične in da so tudi odpovedi prišle v popolnoma normalno stanje.

Naj pri tej priliki še omenim, da so danes vsi tisti faktorji, ki so se prej ogrevali za stanovanjski zakon in za stanovanjsko zaščito, prišli do prepričanja, da bi bilo veliko boljše, če bi se bilo stanovanjsko vprašanje že prej likvidiralo ali če bi stanovanjskega zakona sploh nikoli ne bilo. Prišli so do prepričanja, da se je stanovanjska zaščita ukinila prekasno, kajti

če bi se bila ukinila prej, bi se bilo že prej več zidalo in bi bilo že prej več stanovanj.

Danes je stanovanj dovolj na razpolago. Ljudje so postali že precej izbirčni in se zlasti na periferiji stanovanja že precej težko oddajajo. Najemnine so zmerne tudi v novih hišah, ker noben gospodar ne sme staviti prefranih zahtev, če hoče oddati svoje stanovanje. Seveda mora pa tudi vsak hišni posestnik skrbeti za to, da plačuje obresti od svojih dolgov in da pokriva druge nujne izdatke in je zato nemogoče, da bi se najemnine znižale še bolj samo radi tega, ker se stanovanja težko oddajajo.

V starih hišah je ravno tako. Tudi tu se morajo razmere prilagoditi sedanjemu času. Treba je upoštevati, da se je v starih hišah mnogo popravljalo, da je vse drugače urejeno, kot je bilo pred vojno, in da se današnje najemnine ne morejo primerjati z najeminami iz leta 1914. Poglejte samo, kaj se je od leta 1914. vse spremenilo. Takrat v starih hišah ni bilo skoro nikjer elektrike, ni bilo plina, parketov, ni bilo kopalnic itd. Vse to se je v zadnjih letih adaptiralo. Zato so lastniki starih hiš pač upravičeni, če zahtevajo za svoja stanovanja nekoliko višje najemnine. Izjavljam pa, da so sedanje najemnine na višku in da se višje absolutno ne bodo dosegle. Mi bi bili tudi za to, da se sedanje najemnine začnejo zniževati, toda pogoj za to je, da se tudi davki in javna bremena znižajo. Če se davki in javna bremena vedno in vedno zvišujejo, potem je gotovo, da se tudi najemnine ne morejo znižati. Naj nam dotični, ki vedno zabavljajo čez previsoke najemnine, pomagajo delati na to, da se bodo nepotrebni stroški omejili in da ne bomo imeli vsako leto več davkov kot se dogaja to pri nas v Ljubljani. Popolnoma jasno je: čim nižje dajatve, tem nižje najemnine; čim višje dajatve, tem višje najemnine.

Pri stanovanjskem vprašanju bi še omenil, da je že nastala nekaka kriza. Ljudje silijo v centrum mesta, vendar pa po večini ne zmorejo najemnin za večja stanovanja. To ni samo v Ljubljani, ampak je svetovni pojav, da se večja stanovanja s 4 ali 5 sobami težko oddajajo. Prav tako se pa tudi težko oddajajo stanovanja, t. j. soba s štedilnikom. Danes je kriza večjih in malih stanovanj. Največ je popraševanja po stanovanjih z 2 ali 3 sobami. Zato je tudi prišlo do tega, da danes, ko se toliko zida, primernih stanovanj ni na preostajanje. Kdor misli danes na kako novo zidanje ali na razširjenje, oziroma preureditev stare hiše, naj zida samo stanovanja z 2 ali 3 sobami, če le mogoče s kopalnico, ker se ta danes najlažje oddajajo in se bodo lahko oddajala še mnogo let.

V društvenem glasilu »Moj dom« smo Vam že ponovno razlagali, kako se Vam je ravnati pri odpovedi, oziroma pri najemninah. Danes ponovno ponavljam in Vam priporočam, da se držite samo sodnijskih odpovedi, ker so samo te popolnoma sigurne. Svetujem Vam tudi, da se zglasite prej v naši pisarni. Če hočete mesečno odpovedati, morate imeti izrečno mesečno pogodbo. Čeprav Vam stranka plačuje najemnino mesečno, Vam to nič ne pomaga, ker pri nas na bivšem Kranjskem še vedno velja 3 mesečni odpovedni rok. Na Štajerskem je pa 1 mesečna odpoved. Če pa hočete odpovedati na en me-

Kje je denar

najbolj varno in dobro naložen? V novi »Hranilnici in posojilnici hišnih in zemljiških posestnikov v Ljubljani«, Salendrova ulica 6. Zahtevajte položnico. (Glej inserat!)

sec, morate to izrecno določiti v najemniški pogodbi in tudi zapisati v knjižici, kajti drugače lahko riskirate, da boste morali imeti kako stranko 3 mesece brezplačno na stanovanju. So primeri, v katerih so hišni lastniki izgubili precej tisočakov. Pred kratkim mi je neka hišna posestnica tožila, da ji dolguje neka stranaka 4000 Din, ki jih ne bo nikdar dobila. V enem samem primeru izgubiti 4000 Din, je v današnjih težkih časih hud udarec.

Zato je treba danes skrajne previdnosti. Danes so pač drugi časi kot so bili prej. Trgovci so si pomagali na ta način, da so ustanovili svojo zaščitno zadrugo, po kateri so primorani si medsebojno naznaniti vse znane in notorične »pufarje«, ki jim je samo za luksuz, za plačilo jim pa ni. To bi morali delati tudi hišni posestniki. V današnjih časih bi bilo nujno potrebno, da drug drugemu pomagamo in najemnike medsebojno nadzorujemo. Ko se najemnik vseli, se večkrat pripeti, da pravi: bom že plačal, a se pozneje za poravnavo najemnine več ne briga. V naših pravilih je določeno, da se mora vsak slab plačnik nam naznaniti. Apeliram pa še posebej na Vas, da v lastnem interesu kontrolirate najemnike, da boste lahko videli, koga morete vzeti na stanovanje in koga odkloniti.

Druga točka bi bile davčne zadeve, ki so sedaj mogoče še važnejše kot so bile prej. Takoj od začetka ne smemo prezreti, koliko boja in truda je stalo našo organizacijo, da se ni uvedla banovinska prirastkarina na povišane najemnine. Če bi se bila uvedla banovinska prirastkarina, bi bile naše hiše za 40 do 50% gotovo manj vredne. Treba je samo primerjati, koliko so znašale najemnine leta 1914. in koliko znašajo danes, pa si lahko izračunate, kakšno breme bi pomenila ta nameravana davščina. Že danes so naše hiše obremenjene z davki in raznimi dokladami do 30%, oziroma z vodarino in gostiščino celo do 42% bruto dohodkov. Če bi pa bila obveljala nameravana prirastkarina, bi pa bile obremenjene do 75%. To se nam je posrečilo preprečiti in je zato dolžnost vseh hišnih posestnikov, da so organizirani v naši organizaciji. Z našim dokazovanjem, da ta stvar nima nobene prave podlage, se nam je posrečilo preprečiti, da se ta davščina ni uvedla, in končno je finančno ministrstvo samo uvidelo, kakšna nevarnost nam preti, ter je z zakonom z dne 18. maja 1930., v čl. 5., določilo, da se na najemnine razen doklad na državne davke ne sme nakladati nobena druga avtonomna doklada. To se mi je zdelo potrebno povedati, da boste vedeli, koliko truda nas je stalo, da se prirastkarina ni uvedla.

Nadalje smo imeli polno intervencij in potov, ker je zakon z dne 18. maja 1930. donesel določbo, da je treba prenizke najemnine dvigniti. Nadalje je v istem zakonu tudi določeno, da se morajo lastna stanovanja oceniti ravno tako visoko, kot enaka stanovanja, ki so oddana v najem.

Davčna uprava se teh določb sicer ni posluževala ravno prestrogo, jasno je pa, da hišni lastnik ne more dati stanovanja, obstoječega iz ene sobe in kuhinje letno za 200 Din, ampak mora že dobiti letno 500 do 600 Din.

Kar se tiče lastnih stanovanj, moram omeniti, da je ta stvar tako delikatna, da se ne more na splošno obravnavati, ampak je treba vsak primer posebej vzeti v pretres in primerjati, če je ocenitev primerna z ozirom na obstoječe razmere in v primeri z drugimi enakimi, v najem oddanimi stanovanji.

Pri tej priliki moram tudi omeniti, da je lansko leto marsikdo, ki je naredil pritožbo »notri padel«, ker se ni ravnal po naših nasvetih. Zato priporočam, naj

vsakdo pride prej, preden napravi pritožbo, v našo pisarno, da vsak posamezen primer pregledamo in precenimo, ali je pritožba umestna, oziroma ali je kaj upanja, da bo uspela, in da damo potrebna navodila in nasvete.

V davčnih zadevah je poleg raznih drugih iznenadenj v preteklem letu prišel tudi davek na samce, katerega finančni efekt bo zelo majhen. Mnogo večji bo izpadek davka, ki so ga oproščeni davkoplačevalci z 9 in več otroci.

Prišla so dalje še druga iznenadenja, ki nas tudi močno obremenjujejo. Prišel je na eni strani kuluk, na drugi strani pa nove cestne doklade. Veste, da so Ljubljani, ki mora sama vzdrževati vse svoje ceste, naprtili še državne ceste. Pogruntali so, da je treba napraviti velik cestni okraj za celo ljubljansko okolico, t. j. od Grosuplja do Medvod in do Vrhnike. Rekli so, da bo treba plačati 10 do 12% cestne doklade; toda že takoj prvo leto je bilo treba naložiti 14% doklado. Poleg tega imajo pa še vse občine kuluk za banovinske in občinske ceste. Na štiri strani pa res ne moremo plačevati za iste ceste! (Klici: Tako je!) Ne vem, kako je do tega prišlo, apeliram pa na mestno načelstvo, naj skrbi, da se to popravi, ter se sklicujem pri tem na Trgovski list, ki je mestnemu magistratu očital, zakaj se o tem ni razpravljalo na javni seji in zakaj se ni protestiralo proti pridružitvi ljubljanske okolice in vrhniškega cestnega okraja ljubljanskemu.

Sicer pa upam, da bo to odpravljeno, ker stoji ministrstvo na stališču, da se tam, kjer obstoja kuluk, ne morejo pobirati še posebne cestne doklade.

Banovinske doklade so se letos sicer znižale za 5%, t. j. od 40 na 35%, toda so v naši dravski banovini še vedno najvišje v celi Jugoslaviji. Dalje je tudi kuluk neznošen, zlasti še, ker se zahteva, da ga moramo plačati za 2 leti. Če ostane kuluk, morajo odpasti cestne doklade. Kjer sem se informiral, povsod so bili mnjenja, da morajo odpasti cestne doklade, če ostane kuluk. Kuluk moremo sprejeti le, če odpadajo cestne doklade.

Kar se tiče kuluka, moram še omeniti, da se je menda samo v Ljubljani napravila velika pogreška, da se je namreč kuluk predpisal tudi posestnikom novih hiš, čeprav zakon izrecno določa, da se na nove hiše ne smejo nalagati nobene avtonomne doklade. Isto je tudi z dopolnilnim davkom, ki se je samo v Ljubljani in njeni okolici prištel k davčni podlagi za kuluk. Ko bi naše organizacije ne bilo, bi bilo vse to ostalo. Naši organizaciji pa je uspelo, da je banska uprava revidirala dotične sezname in je naročila, da se morajo sestaviti novi seznam. Mi smo takoj trdili, da to ni pravilno, a niso hoteli upoštevati. Mestni občinski svet se je izrekel za odpravo kuluka, mestno načelstvo pa ga zagovarja in trdi, da tudi dopolnilni davek spada zraven.

Glede kuluka se v Ljubljani ni skoro nihče prijavil za delo. Bo treba plačati. Če se bo vztrajalo na tem, da bo treba plačati kuluk v sedanji izmeri, potem se mora postaviti to plačilo med dohodke. Odkupnina za kuluk bo znašala v Ljubljani najmanj 3 milijone dinarjev in tudi za banovino bo znašala odkupnina več, kot je proračunana. To je redni dohodek za vse ceste, ki se morajo v dotičnem kraju popravljati in vzdrževati. Zakon pravi: Če se stroški za vzdrževanje cest ne morejo kriti s tekočimi dohodki, oziroma če se napravi program za 5 let, je uvesti kuluk. Pri nas se ceste vzdržujejo z rednimi dohodki, programa pa tudi nimamo nobenega. Še tisti program, ki so ga izdelali za park Tivoli, spreminjajo vsak trenutek; kako naj potem napravijo za ceste pro-

gram za 5 let! Če pa ne bo mogoče kuluka vsaj za leto 1930. odpraviti, potem bodite prepričani, da bo naša organizacija vse storila, da se doklade znižajo. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Tak bi bil položaj glede teh novih davščin v tekočem letu.

Organizacija hišnih in zemljiških posestnikov je izdelala obširno spomenico, v kateri je podrobno razložila vse težkoče, ki teže naš stan. To spomenico smo izročili v avdijenci dne 23. decembra lanskega leta ministrskemu predsedniku g. generalu Živkoviću, s katerim smo se razgovarjali o vseh stvareh, ki se tičejo hišnih posestnikov. Lahko rečem, da je bila ta avdijenca najvažnejša, kar smo jih dozdale imeli. Kot smo že v listih poročali, nam je g. ministrski predsednik naročil, naj o vseh stvareh, ki se nam zdijo nepravilne ali s katerimi se je komu zgodila kaka krivica, zberemo podatke in naj mu jih direktno sporočimo.

Kar se tiče davčnih zadev, nas je poslal k generalnemu direktorju finančnega ministrstva, s katerim smo se razgovarjali nad poldrugo uro. Uvidel je popolnoma naše težnje in nam je obljubil svojo pomoč. Beograd je torej uvidel naše težkoče.

Kar se tiče dopolnilnega davka, nam je bilo obljubljen, da se bodo obresti od dolgov odbile. Finančno ministrstvo smatra, da je dopolnilni davek neka vrsta bivše osebne dohodnine in da je torej treba obresti od dolgov odbiti od dopolnilnega davka. To je gotovo velika pridobitev, ker so hišni posestniki precej zadolženi in ima skoro vsak hipoteke.

Razen tega smo razpravljali o vseh tekočih zadevah, ki so se takoj izboljšale, kolikor je bilo mogoče. Tako so na primer letos davčni plačilni nalogi precej bolj pravilni, kot so bili prej. To se je izboljšalo na našo intervencijo.

Zlasti ne smemo prezreti dejstva, da mora prej ali slej priti do maksimiranja doklad. Potreben je zakon o samoupravnih dokladah, ki naj točno določa, koliko smejo največ znašati skupne samoupravne doklade. Potem bomo tudi lahko določili stalne najemnine, ker se doklade ne bodo vedno spreminjale kot sedaj. Sedaj tega ne moremo, ker nam vsako leto priese kaka nova bremena. Trditve, da Ljubljana letos ni dobila novih bremen, niso točne. Dobili smo 14% cestne doklade, potem pa še kuluk, tako da lahko rečemo, da znašajo vse doklade nad 100%. Vidite, da so se doklade silno povišale. Zato je popolnoma umesten naš predlog, da se izda zakon o samoupravnih financah in o virih, s katerimi naj se krijejo občinske potrebe.

Že večkrat omenjeni zakon z dne 18. maja 1930. je donesel spremembo, da se na najemnino ne smejo nakladati nobene avtonomne doklade razen doklad na državne davke. S tem sta odpadli tudi gostiščina in vodarina. Za letos je pobiranje teh davščin izjemoma še dovoljeno. Ko je finančno ministrstvo o tem obvestilo bančno upravo, je izrecno poudarjalo, da se prihodnje leto ti davki pod nobenim pogojem ne bodo smeli več pobirati. Treba bo torej najti podlago, na kateri naj se najde nadomestek za ti izpadli davščini. Pripominjam pa že sedaj, da najemnina nikakor ne sme tvoriti te podlage.

Kar se tiče vodarine, je stvar enostavna. Popolnoma jasno je, da mora vsakdo plačati toliko vode, kolikor jo porabi. To je gotovo najpravišje. Seveda pa voda ne sme biti po 3 Din kubični meter, ampak po kar mogoče nizki ceni. Danes je

Priporočamo vrtnarstvo

IVAN ŠIMENC

voda izmed vseh mest naše države v Ljubljani najdražja. Iz vodarine je nastal v Ljubljani velik občinski davek, ki nas zelo obremenjuje in ki gotovo ni pravičen. Voda naj se plačuje edinole po faktični porabi.

Kar se tiče gostaščine, je najboljše, da prepustimo odboru, da o tem razpravlja. Z ukinitvijo gostaščine bi utegnili nastati nevarnost, da se zvišajo občinske doklade za toliko, za kolikor bi znašal izpadek na gostaščini. Sicer bo pa o tem društveni odbor temeljito razmišljal in razmotrival, kakšna podlaga bi bila najboljša.

Glede dimnikarjev, ki so se hoteli v Ljubljani rajonirati, smo dosegli, da je ostalo pri starem.

V svojem poročilu morem še omeniti, da smo izvršili vse sklepe zadnjega občnega zbora. Ustanovili smo društvo »Samopomoč« hišnih in zemljiških posestnikov v Ljubljani in lastni denarni zavod Hranilnica in posojilnica hišnih in zemljiških posestnikov v Ljubljani.

Iz tega mojega kratkega poročila ste mogli videti, da je organizacija v preteklem letu delala, da ni počivala, da je marsikomu pomagala in da bi bil položaj hišnih posestnikov precej slabši, če bi ne bilo organizacije. (Klic: Res je!) Zato apeliram na vse člane, da ostanejo zvesti naši organizaciji in da pridobivajo še nove člane, kajti čim več nas bo, tem močnejši bomo in tem več bomo dosegli.

Organizacija hišnih posestnikov naj bo temelj sedanjemu redu. Tukaj moramo delati za stari sedanji družabni red. Tu ne sme biti nobene spremembe. Sedanji družabni red, namreč sedanji meščanski red, mora ostati, če hočemo, da ostane kultura, da ostane država in vse to, kar smo si pridobili z dolgoletnim trudom in varčnostjo. Tu ni nobene srednje poti med boljševidom in kapitalizmom. Ta družabni red mora ostati in nastopiti povsod tam, kjer bi se hotela rušiti privatna lastnina. Privatna lastnina je nedotakljiva. V privatno lastnino se ne sme vtikati ne država, ne banovina, ne občina. Zato sem tudi nasprotnik temu, da bi privatna podjetja prešla v javno upravo, ker pomeni tudi to rušenje privatne lastnine. Vse naj se vrši na privatno inicijativo, ker je to veliko boljše. (Konec prih.)

Vrtnarstvo in cvetice

Varstvo rastlin v juniju.

Čim ozeleni sadno drevje, se pojavijo razni škodljivci, predvsem gosenice in razne glivične bolezni. Najnevarnejši sadnemu drevju je krastavec ali škrlup, tudi jabolčni zavijač, ki povzroča črvivost sadja in napravi ogromno škodo. Oba zajedavca zatiramo najuspešneje s škropljenjem, in sicer škropimo z žveplenoapneno brozgo kake 3 do 4 tedne po evetju. Trikratno škropljenje sadnega drevja pri nas večinoma zadostuje. Vsled črvivosti odpadlo sadje je odstraniti in uničiti, v kolikor ga ne porabimo za krmo živine.

Uši na sadnem drevju zatiramo najboljše z nikotinovim milom, ki ga razbrizgamo po napadenih mestih ali pa ušive vršičke pomakamo v raztopino. Tudi s pomočjo trdega čopiča lahko premažemo dotična od uši napadena mesta.

Včasih obolijo korenine redkvice, čebule in korenja, posebno v močno gnojeni zemlji, zato je posipanje dotičnih gred s peskom, kateremu smo primešali malo petroleja, zelo uspešno.

Ako opazimo na kumarah porumenele in usahnele liste, jih moramo žveplati.

Izmed mnogih sovražnikov, ki napadajo špargelj, je najnevarnejša špargljeva muha; njene ličinke in bube žive v spodnjem delu stebela. Ako opaziš, da začno špargljevi vrhovi zgodaj bledeti in se su-

šiti, je to znamenje, da je v njih špargljeva muha. Takšne šparglje moraš do korenine odkopati in stebela tik korenine porezati in sežgati.

Paradižniki včasih porjavijo; uspešno je škropljenje dotičnih gred, ker se včasih v zemlji nahaja bolezen. Vrtnice imajo mnogo sovražnikov, kakor gosenice, uši in razne glive. Priporočati je škropljenje z galico, gosenice in uši pa najboljše obirati ali pa dotične dele odrezati in sežgati.

Kako ohranimo travno gredo svežo?

Ako je travna greda posajena s pravilno travo in ima lepo, svetlobno lego, odvisi njena uspešna rast od sledečega:

1.) Mora biti vedno enakomerno vlažna, ker solnce drugače posamezna mesta izsuši in izžge. Najboljši čas za zamakanje take grede so jutranje ure do 9. in zvečer od 5. ure dalje.

2.) Večkratna košnja mlade trave, če je starejša s strojem, ohrani travno gredo gosto in lepo zeleno. Kdor kosi samo vsakih 4—6 tednov, ima pač travnik, ne pa lepe travne grede.

3.) Po vsaki košnji moramo trato dobro pograbit ali boljše z metlo in dračja pomesti, da ne ostaja pokošena trava na trati. Taki preostanki so včasih vzrok, da segnižejo večji ali manjši deli travnate grede.

4.) Odpadlo listje je še bolj škodljivo trati. Zato je treba isto zlasti po kakem deževju takoj odstraniti.

Znaki osušele zemlje v rastlinah lončnicah.

1.) Oveneli in motni listi in cveti.

2.) Prhka in drobeča prst rjavkaste ali žoltaste barve.

3.) Mogoče je tudi, da je prst v gornjih plasteh popolnoma suha, znotraj pa še vlažna. To se opazi najboljše, ako se trkne ob lonec, ki ti doni votlo, ako je zemlja vlažna, nasprotno pa zveneče pri suhi zemlji.

Razglas*

o ljudskem delu v Dravski banovini.

Na osnovi § 41. zakona o nedržavnih cestah v zvezi z njega izpremembami in dopolnitvami z dne 31. decembra 1930, Službeni list 29/17 iz leta 1931.,

odrejam,

da se za leto 1930. in 1931. na pet enot določeno ljudsko delo in odkupnina za nedržavne ceste izvede za obe leti skupaj samo v treh enotah, in sicer praviloma v dveh enotah za spomladanski ter v eni enoti za jesenski termin v letu 1931. V ozira vrednih primerih, kadar bi bilo ogroženo kmetijsko gospodarstvo, je sreski načelnik pooblaščen, da dovoli odslužitev ljudskega dela, odrejenega za spomladanski termin, v jesenskem terminu.

S to odredbo se izpreminja čl. 32. pravilnika o ljudskem delu za nedržavne ceste, Službeni list 3/2 iz leta 1931., in razglas glede ljudskega dela, Službeni list 104/17 iz leta 1931.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,

dne 4. maja 1931.

* Objavljen v »Služb. listu« 163/31.

Samopomoč

»Samopomoč« hišnih in zemlj. posestnikov je imela dne 12. maja t. l. izredni občni zbor. Potrebe so zahtevale, da smo morali pravila deloma izpremeniti. Upamo, da s tem ustrezemo občinstvu, ki ima

voljo stopiti v naše društvo. To je sedaj tem ugodnejše, ker smo odpravili v § 3. omenjeno čakalno dobo. Priporočamo pa vsem posestnikom in njihovim svojem, naj se vpišejo pravočasno, ker bo po odobritvi izpremenjenih pravil starost omejena z dopolnjenim 60. letom. Tudi s tem upamo ustreči vsem članom, da se ne bodo pritoževali nad obilico starih društvenikov. — Ko bo izprememba pravil dovoljena, bomo izpremembe naznanili vsem članom, da se vedo ravnati po njih.

Zborovanje je bilo dobro obiskano in jako živahno. Prav razveselili so nas vsi gospodje, ki so posegali v debato ter pripomogli, da se pravila kar največ prilagode ljudskim potrebam.

V začetku zborovanja je poročal predsednik g. Jeglič o dosedanjem društvenem delovanju ter med drugim omenil, da je bilo do prvega smrtnega slučaja 207, do drugega 209, do tretjega 232 in na dan zborovanja 259 članov (sedaj jih je že 281), a priglašeni nad 320. Število priglašencev pa raste vsak dan, kar stalno pomnožuje tudi število članov.

»Samopomoč« hišnih in zemljiških posestnikov opozarja vse tiste, ki se nameravajo priglasiti, naj »Pristopno izjavo« podpišejo lastnoročno ali (če ne znajo pisati) gotovost potrdi županstvo ali župni urad. Zdravniško izjavo naj priloži vsaka odboru neznana oseba. Dan prijave in kdo naj dobi posmrtnino, naj se vpiše razločno. Če je tam društvo hišnih posestnikov, naj to društvo potrdi, da ste njegov član, in vsak naj vpiše, da je sploh hišni ali zemljiški posestnik.

Razno

Znižanje kuluka. Na drugem mestu objavljamo razglas kr. banske uprave Dravske banovine, s katerim je kuluk zopet precej znižan in je za l. 1930. in 1931. določena skupna enota za banovinske ceste 3 dni in za občinske ceste 3 dni, tedaj skupaj 6 dni do 200 Din direktnega davka. S tem znese kuluk za 2 leti toliko, kolikor je bil prvotno določen samo za leto 1930. Po naših organizacijah smo tedaj davkoplačevalcem dosegli izdatne olajšave. Ker nekatere občine že terjajo plačilo kuluka po prejšnjih uredbah, opozarjamo dotičnike, da bo z dotično terjano in vplačano vsoto kuluk plačan za lansko in letošnje leto in letos dotični za občine ne bodo nič več plačali kuluka. V enakem znesku bode tudi prišlo plačilo še za banovinske ceste potom davčnih uprav. Upamo, da je s tem vprašanje kuluka v naši banovini za vedno rešeno in odpravljeno. Vsestransko se je pokazalo, da kuluk za naše kraje ni primeren in da ne doseže nameranih ciljev.

Okrajne cestne doklade. Vsled vpeljave kuluka in banskih doklad stoji ministrstvo financ na popolnoma pravilnem stališču, da je neupravičeno in nedopustno še posebno pobiranje okrajnih cestnih doklad. Vsled tega je finančno ministrstvo naročilo banskim upravam, da ne smejo potrjevati proračunov okrajnih cestnih odborov, kateri predvidevajo v pokritje stroškov za ceste posebne okrajne cestne doklade. Ministrstvo je pravilnega mnenja, da je stroške za ceste treba kriti deloma iz banovinskih dohodkov, deloma pa s kulukom, če se ta plačuje. Nasprotnega mnenja je ministrstvo javnih del, ki hoče, da bi cestne doklade vsaj še za to leto ostale. Sedaj se vrše pogajanja med navedenima ministrstvom in upamo, da bo zmagala tendenca finančnega ministrstva, da tudi letos niso dopustne okrajne cestne doklade. Že večkrat smo poudarjali, da nikakor ne gre, da plačujemo na štiri strani za vzdrževanje cest, vsled tega smo popolnoma prepričani, da od leta 1932. nikakor

ne bo dopuščeno pobirati posebne cestne doklade, če bi za tekoče leto ministrstvo financ to še izjemno dovolilo.

Davkoplačevalce pridobnine opozarjamo, da se prepričajo pri občinah iz na ogled razgrnjenih seznamov o ocenitvi dohodkov, zavezanih pridobnini, tedaj podjetij, trgovin in obrti itd., s kakim čistim dobičkom jih je davčna uprava ocenila in da se osebno udeleže dotičnih razprav pri davčnem odboru in tam pojasnijo svoje razmere. Dan obravnave se razvidi iz dotičnih seznamov pri občini.

Nadziranje najemnikov. Člen 2., točka d) društvenih pravil vseh naših društev hišnih posestnikov predpisuje, da je namen društva tudi ta, da obvaruje posestnike pred škodo in da se ta namen doseže s tem, da skupno nadzoruje najemnike, ki ne morejo ali nočejo plačevati s tem, da zjedini društveno pisarno z nekako posredovalno, oziroma stanarinsko pisarno. Vsled tega so naši člani zavezani naši pisarni sporočiti vse one najemnike, ki najemnino v redu ne plačujejo, oziroma kršijo hišni red, ker le na ta način je mogoča izvršitev tega društvenega predpisa, ki mora biti za vsakega člana obvezen. Prosimo, da to uvažujete!

Društvo hišnih posestnikov za Studenci in okolico je na svojem rednem občnem zboru dne 10. maja 1931. izvolilo sledeči odbor: predsednik Novak Ivan, podpredsednik Belšak Janko, tajnik Vogelnik Josip, blagajnik Korošec Jurij, računski preglednik: Vokač Srečko in Antončič Franjo, za odbornike: Grein Josip, Kajzer Albert, Ullrich Anton, Rataj Josip, Kuralt Franc, Černejšek Stefan, Breclj Franc, Špuraj Ludvik, Omulec Rudolf, Mikek Franc. Pri tej priliki je društvo soglasno imenovalo bivšega svojega predsednika g. Antona Ullricha za svojega častnega člana za zasluge, ki si jih je isti stekel za

društvo. Slavnostna seja v svrhu izročitve diplome se je vršila dne 6. junija 1931.

Okrog 600 mariborskim hišnim posestnikom smo pred kratkim poslali nekaj številč »Mojega doma« na ogled s posebnim povabilom in položnico, da naroče to prepotrebno svoje stanovsko glasilo za malenkostno letno naročnino 20 Din. Vsaj posestniki dobe v našem listu vse potrebne zakone, uredbe in predpise ter druge informacije. Naša organizacija se na vse strani trudi položaj hišnih in zemljiških posestnikov zboljšati in ga obvarovati pred težkimi obremenitvami. Mnogo se je izpremenilo na boljše, a čaka nas še veliko dela. Zato je potreba, da nas podpirajo prav vsi posestniki, ker le na ta način bomo imeli zadosti uspehov. Velika večina posestnikov je na ogled poslani »Moj dom« obdržala in samo nekateri so ga vrnili. Apeliramo na vse uvidevne mariborske posestnike, da naše glasilo »Moj dom« obdržijo in nam nakažejo nizko naročnino 20 Din za celo leto, ki nas list fiktivno več stane in je tudi po vsebini več vreden.

Posestnikom na Jesenicam in okolici sporočamo sklep odboro ve se je dne 30. aprila 1931., da se je določilo odbornika g. Brunerja Matka, da daje članom društva vsa pojasnila in nasvete o vseh davčnih zadevah, kar se tiče zgradarine, o stanovanjskih zadevah, t. j. o pravilni odgovori in drugo pa g. Tancar Davorin.

Omenjena gg. bosta članom na razpolago vsak na svojem domu. Društvo bo nabavilo tudi za vse člane članske izkaznice, s katero se bo član izkazal pri omenjenih gospodih, kadar bo rabil pojasnila in nasvete. Odbor upa, da bo mnogim članom s tem ustrezno. — Sklenilo se je tudi vse naročnike »Mojega doma« opozoriti na redno plačevanje naročnine, kajti če hočemo svoj list imeti, ga moramo tudi vzdr-

ževati, vsak naj se zaveda, da je to naš zagovornik v javnosti, posebno zamudniki naj to upoštevajo. Omenjena odbornika sprejemata tudi nove člane.

Jesenice. Pri ljudskem štetju smo našli v vsej občini Jesenice 583 hiš, in sicer Sava 238, Jesenice 164, Hrušca 68, Plavž 25, Prihodi 10, Sv. Križ 62, Plan. rovt 16.

Dobro šalo o ljubljanskih razmerah sta napravila ljubljanska umetnika gg. Bernker in Jakopič, ko v nekem ljubljanskem dnevniku razpravljata o prostorih, kamor naj bi se postavil Prešernov spomenik izpred frančiškanskega mostu. G. Bernker predlaga, da naj se napravi v sredi Ljubljane proti mesarskemu mostu 4 kamnite stebre, na katerem naj se potem postavi Prešernov spomenik, da bi na ta način dobil za vedno lep prostor s primerim ozadjem in tudi za večne čase mir, če bi ga slučajno kdaj voda odnesla. G. Jakopič pa predlaga, da naj se podere več milijonov vreden Mestni dom, v katerem je nastanjeno gasilno društvo in rešilna postaja, in je tedaj eno najpotrebnejših poslopij v Ljubljani. Na podrtem prostoru Mestnega doma pa naj se potem postavi Prešernov spomenik. Prišli smo res že tako daleč, da se je pričelo iz naših razmer in neumestnih predlogov delati že šale, ker smo popolnoma prepričani, da sta navedena gg. umetnika te predloge napisala za dober dovtip.

Ferdo Primožič

mizarstvo in parketarstvo

Ljubljana, Trnovski pristan št. 4

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela, Dobava in polaganje parketov, popravila in struženje starih parketov. Delo solidno! Cene zmerno!

Stavberk
van Tokan
gradbeno podjetje
Ljubljana
Kolezijska ulica št. 7.

Se priporoča za vsa
v gradbeno stroko spadajoča
dela.

Priznana solidna
izvedba.

KOLINSKA TVARNICA
CIKORIJSKE
LJUBLJANA.

Hranilnica in posojilnica hišnih in zemljiških posestnikov

Ljubljana,
Salendrova ulica št. 6

Sprejema vloge na knjižice proti 5 1/2% brez odpovedi, proti 6 1/2% na 3 mesečno odpoved. — Obrestovanje od dneva vloge do dneva dviga. — Rentni davek plača hranilnica sama. — Daje posojila pod ugodnimi pogoji

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

Ljubljana - Prešernova ulica št. 50

(v lastnem posloplju)

Brzovjavke: Kredit Ljubljana
Telefon št.: 2040, 2457, 2548,
interurban 2706, 2906

Izvršuje vse bančne transakcije
v tu- in inozemstvu
Safe-depositi

Ustanovljena leta 1889

Telefon št. 2016, 2616 Rač. poštne hran. 10.533

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Ljubljana - Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja nad 420 milijonov dinarjev.

Sprejema vloge na hranilne knjižice
kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti naj-
ugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje
zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v
tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi te-
kočega računa, je večje kot kjerkoli drugod,
ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega
premoženja še mesto Ljubljana z vsem pre-
moženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega
nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih,
župnijski uradi cerkveni in občine obč. denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje
prihranke največ v naši hranilnici, ker je
denar tu popolnoma varen.

Hranilnica daje posojila po nizki
obrestni meri na posestva in menice.

RENTNI DAVEK

od vložnih obresti plačuje hranilnica sama,
tako da vlagatelj dobe polne obresti brez
odbitka.

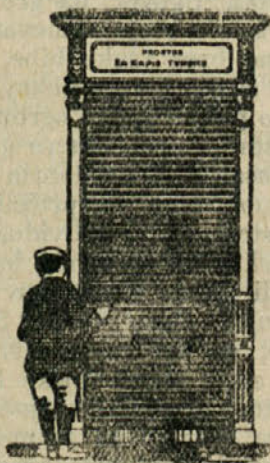
Ustanovljeno leta 1879 Telefon št. 2553

Ključavničarstvo

Avgust Martinčič

Ljubljana, Rimska cesta št. 14

Prvo in edino podjetje za napravo jeklenih
valčnih zastorov v Sloveniji

prilagojena naprava novih jeklenih valčnih zastorov
in njihovo popravo po konkurenčnih cenah ter ima
vse pripadajoče blago stalno na skladišču. Izdeluje
in se priporoča za naročilo solčnih plah, okrižij
vsake vrste od preproste do najbogatejše izpeljave,
škarjasta omrežja, železja za štedilnike, ventilacije
raznih vrst, razno okovje, železna vrata in okna,
okrogle železne stopnice, predpečnike iz železa in
bakra itd. — Stalna zaloga štedilnikov v priznani
vestni in solidni izvršitvi!

Trgovina z železnino na drobno in debelo

pod tvrdko

Jos. Zalta & Co.

se nahaja

v lastni hiši na Dunajski cesti 9.

Dolgoletna praksa v tej stroki, bogata iz-
kušnja, izredna izbira blaga, bodisi kuhinj-
ske posode, orodja za vsako obrt, železo
za kovanje, stavbni material, cement,
traverze itd., naj bo zagotovilo vsakemu,
da bo vseskozi postrežen z največjo pažnjo
in skrajno nizkimi cenami.

Kar najvljudneje vabim vse, da si ogledate
brez obveze bogato zalogo, ter se pripo-
ročam vdani

Josip Zalta.

Egidij Šušteršič

Ljubljana, Križevniška ulica št. 6

se priporoča za izvršitev

vseh slikarskih del
po najmodernejših vzorcih in
ugodnih cenah

HERAKLITNE PLOŠČE

najidealnejše lahke plošče za vmesne
stene, stropne, podstrešja, izolira vlago,
zvok in gorkoto.

Zahtevajte prospekte!

Zaloga:

»MATERIAL«

trg. dr. z o. z.

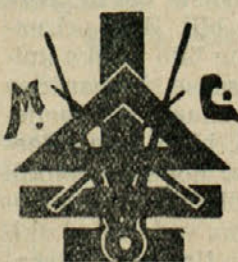
Ljubljana - Dunajska cesta 36

Telefon 27-16

IVAN KRIŽNAR

Ljubljana, Hrenova ul. 9

Splošno krovstvo

Stavbno podjetje

MATKO CURK

LJUBLJANA MIRJE 1-3

se priporoča za vsa
v to stroko spada-
joča dela.

Telefon št. 2095

Inserirajte v „Mojem Domu“!

Stavbno podjetje

A. MAVRIČ

Ljubljana, Vegova ul. 2

Telefon 33-82

se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela

Zavarovalnica in pozavarovalnica

„TRIGLAV“

Generalno zastopstvo za Slovenijo

v Ljubljani, Dalmatinova 11. Tel. 2929

priporoča članom društev zavarova-
vanja vseh vrst osobito pa proti
škodam vsled požara, vloma, raz-
bitja šip ter zakonitega jamstva.

V poslednjih 5 letih izplačane škode
Din 108,326.901.-. Polno vplačana
delniška glavica Din 6,000.000.-.
Sklenite vedno vsako zavarovanje
samo pri našem domačem zavodu

FRANC FUJAN

splošno krovstvo

Ljubljana, Galjeviča št. 9

MATIJA TERLEP

Ljubljana 7, Sv. Jerneja cesta

priporoča svoje podjetje, kovanje konj,
vozov in kolarstva

BRATA ROŽIČ

sobno-dekorativno slikarstvo,
stavbeno in pohištveno
pleskarstvo

Ljubljana, Vegova ul. 8.

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA C.

je prva slovenska zavarovalnica

SPREJEMA:

v požarnem oddelku: Zavarova-
nje vseh posloplj in premakljivih pred-
metov, ki se poškodujejo po ognju,
strel in eksploziji svetilnega plina, cer-
kvene zvonove proti razpoki, steklo in
in zrcala proti ubitju, po znano nizkih
cenah. V življenjskem oddelku:
zavarovanje na doživetje in smrt v vseh
sestavah, zavarovanje na otroško doto,
rentna in ljudska zavarovanja pod naj-
ugodnejšimi pogoji.